PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2008. gada 8. oktobrī *

Lieta T-68/04

SGL Carbon AG, Vīsbādene [*Wiesbaden*] (Vācija), ko pārstāv M. Klusmans [*M. Klusmann*] un A. fon Bonins [*A. von Bonin*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv F. Kastiljo de la Tore [*F. Castillo de la Torre*] un V. Melss [*W. Mölls*], pārstāvji, kuriem palīdz H. J. Freinds [*H.-J. Freund*], advokāts,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2003. gada 3. decembra Lēmumu 2004/420/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta C.38.359 — Oglekļa

* Tiesvedības valoda — vācu.

un grafīta izstrādājumi, kas izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs) un, pakārtoti, samazināt prasītājai ar šo lēmumu uzliktā naudas soda summu.

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*] (referents), tiesneši M. Preks [*M. Prek*] un V. Čuke [*V. Ciucă*],

sekretāre K. Andova [*K. Andová*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 27. februāra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas rašanās fakti

1 *SGL Carbon AG* (turpmāk tekstā — "*SGL*" vai "prasītāja") ir Vācijas uzņēmums, kas ražo oglekļa un grafīta izstrādājumus, kuri izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs.

2 2001. gada 18. septembrī *Morgan Crucible Company plc* (turpmāk tekstā — "*Morgan*") pārstāvji tikās ar Komisijas pārstāvjiem, lai piedāvātu savu sadarbību aizliegtas vienošanās esamības konstatēšanai Eiropas oglekļa un grafīta izstrādājumu, kas izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs, tirgū un lūgtu piemērot iecietības režīmu, ko paredz Komisijas Paziņojums 96/C 207/04 par naudas sodu nepiemērošanu vai to samazināšanu lietās par aizliegtajām vienošanās (OV 1996, C 207, 4. lpp.; turpmāk tekstā — "Paziņojums par sadarbību").

3 2002. gada 2. augustā Komisija, piemērojot Padomes 1962. gada 6. februāra Pirmās regulas Nr. 17 par [EKL 81.] panta un [EKL 82.] panta piemērošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) 11. pantu, nosūtīja *C. Conradty Nürnberg GmbH* (turpmāk tekstā — "*Conradty*"), *Le Carbone-Lorraine* (turpmāk tekstā — "*LCL*"), *Schunk GmbH* un tās meitas sabiedrībai *Schunk Kohlenstoff-Technik GmbH* (turpmāk tekstā — "*Schunk*"), *Eurocarbo SpA*, *Luckerath BV*, *Gerken Europe SA*, kā arī prasītājai lūgumus sniegt informāciju par to rīcību konkrētajā tirgū. *Schunk* nosūtītā vēstule attiecās arī uz *d'Hoffmann & Co. Elektrokohle AG* (turpmāk tekstā — "*Hoffmann*"), ko *Schunk* nopirka 1999. gada 28. oktobrī, darbībām.

4 Ar 2002. gada 30. septembra vēstuli prasītāja atbildēja uz informācijas pieprasījumu.

5 Ar 2003. gada 17. marta vēstuli tā lūdza piemērot Paziņojumu par sadarbību un iesniedza Komisijai pierādījumus par šo aizliegto vienošanos.

6 2003. gada 23. maijā Komisija, pamatojoties uz iesniegto informāciju, nosūtīja prasītājai un pārējiem attiecīgajiem uzņēmumiem, proti, *Morgan*, *Conradty*, *LCL*, *Schunk* un *Hoffmann* paziņojumu par iebildumiem. Savā atbildē prasītāja norādīja, ka tā būtībā neapstrīd faktisko apstākļu izklāstu paziņojumā par iebildumiem.

7 Pēc visu attiecīgo uzņēmumu, izņemot *Morgan* un *Conradty*, uzklausīšanas Komisija pieņēma 2003. gada 3. decembra Lēmumu 2004/420/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta C.38.359 — Oglekļa un grafīta izstrādājumi, kas izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs) (turpmāk tekstā — "Lēmums"), kurš tika paziņots prasītājai 2003. gada 11. decembra vēstulē. Lēmuma kopsavilkums tika publicēts 2004. gada 28. aprīļa *Oficiālajā Vēstnesī* (OV L 125, 45. lpp.).

8 Lēmumā Komisija norādīja, ka šī lēmuma adresāti uzņēmumi ir piedalījušies vienā un nepārtrauktā EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā un no 1994. gada 1. janvāra arī Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līguma 53. panta 1. punkta pārkāpumā, ko veidoja klientiem tieši vai netieši piemērotās pārdošanas cenas un citu darījuma nosacījumu noteikšana, tirgus sadale, it īpaši veicot klientu sadali un saskaņotas darbības (kvantitātes ierobežojumi, cenas paaugstinājumi un boikoti) pret tiem konkurentiem, kas nav aizliegtās vienošanās dalībnieki (Lēmuma 2. apsvērums).

9 Lēmums ietver šādus noteikumus:

"*1. pants*

Šādi uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. panta 1. punktu un no 1994. gada 1. janvāra arī EEZ līguma 53. panta 1. punktu, jo tie norādītajos laika posmos piedalījās vairāku vienošanos ietvaros un saskaņotās darbībās tādu oglekļa un grafīta izstrādājumu nozarē, kas izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs:

— [*Conradty*] no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada decembrim;

— [*Hoffmann*] no 1994. gada septembra līdz 1999. gada oktobrim;

— [*LCL*] no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada jūnijam;

— [*Morgan*] no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada decembrim;

— [*Schunk*] no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada decembrim;

— [*SGL*] no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada decembrim.

2. pants

Par 1. pantā norādītajiem pārkāpumiem tiek uzlikti šādi naudas sodi:

— [*Conradty*] — EUR 1 060 000;

— [*Hoffmann*] — EUR 2 820 000;

— [*LCL*] — EUR 43 050 000;

— [*Morgan*] — EUR 0;

— [*Schunk*] — EUR 30 870 000;

— [*SGL*] — EUR 23 640 000.

Naudas sodi ir jāsamaksā trīs mēnešu laikā no šī lēmuma paziņošanas [..]

Pēc šī termiņa beigām automātiski tiek aprēķināti procenti pēc Eiropas Centrālās bankas noteiktās procentu likmes tās galvenajām refinansēšanas operācijām tā mēneša pirmajā dienā, kura laikā tika pieņemts šis lēmums, kam pieskaita 3,5 procenta punktus."

10 Naudas sodu apmēru aprēķinā Komisija kvalificēja pārkāpumu par sevišķi smagu, ņemot vērā tā raksturu, tā ietekmi uz EEZ attiecīgo izstrādājumu tirgu, pat ja to nebija iespējams precīzi noteikt, un attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus plašumu (Lēmuma 288. apsvērums).

11 Lai ņemtu vērā katra šīs vienošanās ietvaros iesaistītā uzņēmuma prettiesiskās rīcības nozīmīgumu un tās faktisko ietekmi uz konkurenci, Komisija iedalīja attiecīgos uzņēmumus trijās kategorijās atkarībā no to attiecīgā svarīguma šajā tirgū, ko noteica pēc to tirgus daļām (Lēmuma 289.–297. apsvērums).

12 Līdz ar to *LCL* un *Morgan* tika uzskatīti par diviem lielākajiem tirgus dalībniekiem ar tirgus daļām virs 20 % un tie tika iekļauti pirmajā kategorijā. *Schunk* un prasītāja, kas ir vidēja lieluma tirgus dalībnieki ar tirgus daļām no 10 līdz 20 %, tika iekļauti otrajā kategorijā. *Hoffmann* un *Conradty* tika uzskatīti par nelieliem tirgus dalībniekiem, jo to tirgus daļas bija zem 10 %, un tie tika iekļauti trešajā kategorijā (Lēmuma 37. un 297. apsvērums).

13 Komisija, ņemot vērā minētos apsvērumus un pamatojoties uz pārkāpuma smagumu, noteica naudas soda sākumsummu *LCL* un *Morgan* EUR 35 miljonu apmērā, *Schunk* un prasītājai EUR 21 miljona apmērā, bet *Hoffmann* un *Conradty* — EUR 6 miljonu apmērā (Lēmuma 298. apsvērums).

14 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija uzskatīja, ka visi uzņēmumi ir izdarījuši ilgtermiņa pārkāpumu. Tā kā pārkāpums ilga vienpadsmit gadus un divus mēnešus, Komisija palielināja prasītājas, *Morgan*, *Schunk* un *Conradty* naudas soda sākumsummu par 110 %. Attiecībā uz *LCL* Komisija atzina pārkāpumu desmit gadu un astoņu mēnešu garumā un palielināja naudas soda sākumsummu par 105 %. Attiecībā uz *Hoffmann* naudas soda sākumsumma tika palielināta par 50 %, jo tā pārkāpums bija piecus gadus un vienu mēnesi ilgs (Lēmuma 299. un 300. apsvērums).

15 *Morgan* naudas soda pamatsumma atkarībā no pārkāpuma smaguma un ilguma tika noteikta EUR 73,5 miljoni, *LCL* EUR 71,75 miljoni, *Schunk* un prasītājai EUR 44,1 miljons, *Conradty* EUR 12,6 miljoni un *Hoffmann* EUR 9 miljoni (Lēmuma 301. apsvērums).

16 Komisija neņēma vērā nevienu attiecīgo uzņēmumu atbildību pastiprinošu vai mīkstinošu apstākli (Lēmuma 316. apsvērums).

17 Piemērojot Paziņojumu par sadarbību, *Morgan* tika atbrīvots no naudas soda, jo tas bija pirmais uzņēmums, kurš paziņoja Komisijai par aizliegtās vienošanās esamību (Lēmuma 319.–321. apsvērums).

18 Atbilstoši minētā paziņojuma D punktam Komisija piekrita *LCL* sniegt naudas soda, kas tam tika uzlikts nesadarbošanās dēļ, samazinājumu par 40 %, *Schunk* un *Hoffmann* par 30 % un prasītājai — par 20 %, jo prasītāja bija pēdējais sadarbību uzsākušais uzņēmums (Lēmuma 322.–338. apsvērums).

19 Lēmuma sadaļā "Maksātspēja un citi rādītāji" Komisija pēc prasītājas argumenta, ka tā nav spējīga samaksāt naudas sodu, noraidīšanas, atgādināja, ka pavisam nesen prasītājai jau tika piespriests samaksāt trīs lielus naudas sodus par tās dalību citās slepenās darbībās.

20 Komisija precizēja, ka prasītājai tika uzlikti naudas sodi ar 2001. gada 18. jūlija Lēmumu 2002/271/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-1/36.490 — Grafīta elektrodi) (OV 2002, L 100, 1. lpp.) tā sauktajā "Grafīta elektrodu" lietā un ar 2002. gada 17. decembra Lēmumu 2006/460/EK saistībā ar [EKL] 81. pantā un EEZ līguma 53. pantā izklāstīto procesu (Lieta C.37.667 — Speciālais grafīts) (OV 2006, L 180, 20. lpp.) tā sauktajā "Speciālā grafīta" lietā, EUR 80,2 miljonu par tās dalību aizliegtās vienošanās par grafīta elektrodiem ietvaros un divi naudas sodi EUR 18,94 miljonu un EUR 8,81 miljona apmērā jeb kopā EUR 27,75 miljoni par tās dalību aizliegto vienošanās par izostatisko grafītu un speciālo ekstrudēto grafītu ietvaros (Lēmuma 358. apsvērums).

21 Ņemot vērā prasītājas sevišķās finansiālās grūtības un to, ka tai inkriminētās slepenās darbības notika vienlaikus, Komisija uzskatīja, ka šajos īpašajos apstākļos, lai garantētu efektīvu preventīvu ietekmi, prasītājai nebija jāuzliek kopējais naudas soda apmērs, un tādēļ tas tika samazināts par 33 % līdz EUR 23,64 miljoniem (Lēmuma 360. apsvērums).

Process un lietas dalībnieku prasījumi

22 Ar prasības pieteikumu, kas ir iesniegts Pirmās instances tiesas kancelejā 2004. gada 20. februārī, prasītāja cēla šo prasību.

23 Tā kā tika mainīts Pirmās instances tiesas palātu sastāvs, tiesnesis referents tika iecelts par piektās palātas priekšsēdētāju un šī lieta tika piešķirta šai palātai.

24 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (piektā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu. Lietas dalībnieku prasījumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas uzdotajiem jautājumiem tika uzklausīti 2008. gada 27. februāra tiesas sēdē.

25 Prasītāja lūdz Pirmās instances tiesai:

— atcelt Lēmumu tiktāl, ciktāl tas skar prasītāju;

— pakārtoti, atbilstoši samazināt uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

26 Komisija lūdz Pirmās instances tiesai:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

27 Ar vēstuli, kas Pirmās instances tiesas kancelejā saņemta 2008. gada 22. februārī, prasītāja paziņoja, ka atsakās no prasības pieteikumā minētā ceturtā, piektā un sestā pamata, kas attiecīgi ir balstīti uz Komisijas veikto kļūdaino prasītājas sadarbības vērtējumu administratīvā procesa laikā un uz to, ka Komisija nav ņēmusi vērā prasītājas nespēju samaksāt naudas sodu, kā arī uz iespējami nesamērīgo naudas soda apmēru, vērtējot to no faktiskās preventīvās ietekmes viedokļa.

28 Tiesas sēdē prasītāja apstiprināja atteikšanos no iepriekš minētajiem pamatiem un precizēja, ka prasības pieteikumā izteiktie prasījumi atcelt Lēmumu ir jāsaprot kā tādi, kas attiecas tikai uz Lēmuma 2. panta atcelšanu, ar kuru Komisija ir uzlikusi naudas sodu attiecīgajiem uzņēmumiem. Šie prasītājas apgalvojumi tika ierakstīti tiesas sēdes protokolā.

Par naudas soda pamatsummas noteikšanu

29 Prasītāja apgalvo, ka, nosakot naudas soda pamatsummu, Komisija nav ievērojusi samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus, kā arī pienākumu norādīt pamatojumu.

Par pārkāpuma smagumu

— Par pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu

30 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai individuāla lēmuma pamatojumā skaidrā un nepārprotamā veidā ir jānorāda iestādes, kas ir akta autore, argumentācija, lai ļautu

ieinteresētajām personām zināt pieņemtā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt tā kontroli. Prasība norādīt pamatojumu ir jānovērtē, ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi attiecīgo faktisko un tiesisko apstākļu elementi, jo jautājums par atbilstību EKL 253. panta prasībām ir jānovērtē, ņemot vērā ne tikai minētā akta tekstu, bet arī kontekstu, kurā tas tika pieņemts (skat. Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-367/95 P Komisija/ *Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Attiecībā uz naudas sodu noteikšanu par konkurences tiesību pārkāpumiem Komisija izpildīja pienākumu norādīt pamatojumu, ja tā savā lēmumā norāda novērtējuma elementus, kas tai ir ļāvuši novērtēt izdarītā pārkāpuma smagumu un ilgumu, un tai nav pienākuma izklāstīt vēl detalizētāku aprakstu vai datus par naudas soda aprēķina veidu (šajā sakarā skat. Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-279/98 P *Cascades*/Komisija, *Recueil*, I-9693. lpp., 38.–47. punkts; Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-191/98, no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 1532. punkts). Datu, kas attiecas uz naudas sodu aprēķina veidu, norādīšana, lai arī cik lietderīga, tomēr nav nepieciešama pienākuma norādīt pamatojumu ievērošanai (Tiesas 2003. gada 2. oktobra spriedums lietā C-182/99 P *Salzgitter*/Komisija, *Recueil*, I-10761. lpp., 75. punkts).

32 Attiecībā uz naudas soda sākumsummas vispārējo pamatojumu ir jāatgādina, ka naudas sodi ir Komisijas konkurences politikas līdzeklis, un tai ir jābūt attiecīgai rīcības brīvībai, nosakot to summu, lai mudinātu uzņēmumus rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas (Pirmās instances tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-150/89 *Martinelli*/Komisija, *Recueil*, II-1165. lpp., 59. punkts). Turklāt ir jānovērš tas, ka uzņēmēji varētu viegli paredzēt naudas sodus. Līdz ar to netiek pieprasīts, lai Komisija šajā sakarā sniegtu papildu pamatojuma elementus, kā tikai tos, kas attiecas uz pārkāpuma smagumu un ilgumu.

33 Šajā lietā no Lēmuma izriet, ka naudas sodi tika uzlikti saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un ka Komisija — lai gan Lēmums tieši neatsaucās uz Pamatnostādnēm sodanaudas noteikšanai [naudas sodu aprēķināšanai], piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTKL] 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Pamatnostādnes"), — naudas sodu apmēru ir noteikusi, piemērojot Pamatnostādnēs definēto metodi.

34 Par prasītājas apgalvojumu, ka Lēmums nebija pietiekami pamatots attiecībā uz pārkāpuma smagumu un naudas soda sākumsummas noteikšanu, ir jānorāda, ka no Lēmuma 277.–288. apsvēruma izriet, ka Komisija skaidri ir norādījusi vērā ņemtos elementus, novērtējot pārkāpuma smagumu, proti, tā raksturu, ietekmi uz EEZ attiecīgo izstrādājumu tirgu un izplatību konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, un ir paskaidrojusi katra šī elementa piemērojamību šajā lietā.

35 Tādējādi Lēmumā Komisija uzskatīja, ka:

— būtībā konkrēto pārkāpumu veidoja tieša vai netieša pārdošanas cenu un citu klientiem piemērojamu darījuma nosacījumu noteikšana, tirgu sadale, it īpaši klientu piešķiršana, saskaņotu darbību veikšana pret konkurentiem, kuri nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki, kas ir vissmagākais EKL 81. panta 1. punkta un EEZ līguma 53. panta 1. punkta pārkāpums (Lēmuma 278. apsvērums);

— slepenās vienošanās tika izpildītas un ietekmēja attiecīgo izstrādājumu EEZ tirgu, bet šo ietekmi nebija iespējams precīzi noteikt (Lēmuma 286. apsvērums);

— aizliegtā vienošanās attiecās uz visu kopējo tirgu un pēc EEZ izveidošanas — uz visu EEZ (Lēmuma 287. apsvērums).

36 Ņemot vērā šos visus apstākļus, Komisija uzskatīja, ka attiecīgie uzņēmumi ir izdarījuši sevišķi smagu pārkāpumu, par kuru Pamatnostādņu 1.A punkta otrās daļas trešajā ievilkumā ir paredzēts naudas sods vairāk nekā EUR 20 miljonu apmērā.

37 Tad Komisija precizēja, ka sevišķi smagu pārkāpumu kategorijā iespējamo uzliekamo naudas sodu robežas atļauj piemērot atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem, lai ņemtu vērā to faktisko ekonomisko spēju izraisīt būtisku kaitējumu konkurencei un noteikt naudas soda apmēru tādā līmenī, kas nodrošina tā pietiekami preventīvo ietekmi.

38 Atšķirīgas attieksmes ietvaros, kas kļuva vēl jo nepieciešamāka pārkāpuma dalībnieku uzņēmumu ievērojamās atšķirīgās nozīmes tirgū dēļ, Komisija iedalīja attiecīgos uzņēmumus trijās kategorijās atkarībā no to attiecīgā svarīguma šajā tirgū, ko noteica pēc to tirgus daļām. Ņemot vērā, ka prasītājai bija 14 % no tirgus, tā tika iekļauta otrajā kategorijā (Lēmuma 288.–297. apsvērums).

39 Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, Komisija prasītājai noteica naudas sodu sākumsummu atkarībā no pārkāpuma smaguma EUR 21 miljona apmērā (Lēmuma 298. apsvērums).

40 Šādu pamatojumu nevar pielīdzināt tikai vienkāršai Pamatnostādņu teksta atkārtošanai, kā to dara prasītāja, un ir jāuzskata, ka EKL 253. panta prasības, kā tās tiek interpretētas iepriekš šī sprieduma 30.–32. punktā minētajā judikatūrā, ir izpildītas.

41 No tā izriet, ka iebildums par Komisijas pieļauto pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi, nosakot naudas soda sākumsummu, ir jānoraida.

— Par Komisijas pieņemto lēmumu praksi

42 Prasītāja uzskata, ka naudas soda pamatsummas, kas noteiktas atkarībā no pārkāpuma smaguma, bija nesamērīgas un/vai to diskriminējošas salīdzinājumā ar tām, kas pēc šīs pašas procedūras tika noteiktas citiem uzņēmumiem līdzīgās lietās.

43 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijas lēmumu praksi nevar uzskatīt par atbilstošām tiesību normām naudas sodiem konkurences jomā, kas ir tikai Regula Nr. 17 (Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 234. punkts), un lēmumi, kuri attiecas uz citām lietām, ir tikai orientējoši, nosakot, vai pastāv diskriminācija, ņemot vērā, ka to apstākļi, tādi kā tirgi, produkti, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi, visdrīzāk nebūs vienādi (Tiesas 2006. gada 21. septembra spriedums lietā C-167/04 P *JCB Service*/Komisija, Krājums, I-8935. lpp., 201. un 205. punkts, un 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, Krājums, I-4405. lpp., 60. punkts).

44 Šajā sakarā prasītāja tikai norāda, ka Komisijas noteiktās naudas sodu sākumsummas ir aplūkojamas un bija aplūkojamas aizliegto vienošanos par cenām ietvaros attiecībā uz

līdzīgas nozīmes tirgiem, parasti mazāk par EUR 20 miljoniem, un ka sākumsumma ataino "vidējo" lielumu, Lēmumā tas ir 48 % no apgrozījuma, ko realizējuši uzņēmumi attiecīgajā tirgū, salīdzinājumā ar 38,8 % no apgrozījuma Grafīta elektrodu lietā un 32,2 % Komisijas 1998. gada 21. oktobra Lēmumā 1999/60/EK par [EKL 81.] panta piemērošanas procedūru (IV/35.691/E-4 — Siltumizolācijas caurules) (OV 1999, L 24, 1. lpp.) tā sauktajā "Siltumizolācijas cauruļu" lietā. Tomēr ir jāatzīst, ka šie vispārējie un neprecīzie apsvērumi, kas attiecas uz vidējiem rādītājiem, nevar pierādīt nesamērīgas attieksmes pastāvēšanu pret prasītāju un/vai tās diskrimināciju.

45 Nav nozīmes precīzākai atsaucei uz Komisijas lēmumu Speciālo grafītu lietā, kurā naudas sodu sākumsummas bija skaidri zemākas par tām, kas tika noteiktas šajā lietā, lai gan attiecīgo uzņēmumu vispārēji lielākām tirgus daļām.

46 Tādējādi, kā pareizi uzsver Komisija, konkrētie īpašie apstākļi saistībā ar attiecīgo tirgu lielumu ļauj nošķirt iepriekš minēto lietu no pašreiz izskatāmās lietas. Pat pieņemot, kā apgalvo prasītāja, ka EEZ izostatisko grafītu un speciālo ekstrudēto grafītu tirgu apmērs Speciālo grafītu lietā attiecīgi bija no EUR 100 miljoniem līdz EUR 120 miljoniem un no EUR 60 miljoniem līdz EUR 70 miljoniem, tie ir nenoliedzami daudz mazāki par kopējo EEZ oglekļa un grafīta izstrādājumu, kuri izmantojami elektriskās un mehāniskās ierīcēs, tirgu, kurš 1998. gadā sasniedza EUR 291 miljonu (Lēmuma 37. apsvērums).

47 Tiesas sēdē prasītāja pirmo reizi apstrīdēja šo Komisijas noteikto EUR 291 miljona summu, it īpaši kritizējot, ka Komisija apgrozījuma aprēķinā bija ņēmusi vērā izmantošanai pašu vajadzībām paredzēto preču vērtību attiecīgo uzņēmumu tirgus daļā.

48 Pirmās instances tiesa uzskata, ka tas ir jauns iebildums, kuru ir aizliegts iesniegt šajā instancē atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 48. panta 2. punktam. Tiesas sēdē ļoti kodolīgi izklāstītais attiecīgā tirgus kopējās vērtības novērtējuma apstrīdējums nav pamatots ar jauniem pierādījumiem, kas būtu radušies procedūras laikā, Komisijai Lēmuma 37. un 291.–295. apsvērumā skaidri nosakot EUR 291 miljonu un argumentus, kas pamato apgrozījuma un attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu aprēķinā izmantošanai pašu vajadzībām paredzēto preču vērtību. Vienkāršs prasītājas pieņēmums, ka tā prasības pieteikumā ir apstrīdējusi naudas soda sākumsummas noteikšanu, neļauj uzskatīt, ka minētais iebildums ir jau iepriekš prasības pieteikumā par lietas ierosināšanu tieši vai netieši izvirzītā iebilduma paplašinājums un kas ir ar to cieši saistīts. Tādēļ tas ir jāatzīst par nepieņemamu.

49 Vēl jāatgādina, ka Komisijai ir rīcības brīvība, nosakot naudas sodu summas, lai mudinātu uzņēmumus rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas (Pirmās instances tiesas 1997. gada 21. oktobra spriedums lietā T-229/94 *Deutsche Bahn*/Komisija, *Recueil*, II-1689. lpp., 127. punkts). Tas, ka Komisija iepriekš piemēroja konkrēta apmēra naudas sodus noteikta veida pārkāpumiem, nevar liegt jebkurā brīdī palielināt šo apmēru, lai nodrošinātu, ka tiek īstenota Kopienas konkurences politika (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 109. punkts), un lai pastiprinātu naudas sodu preventīvo ietekmi (Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-327/94 *SCA Holding*/Komisija, *Recueil*, II-1373. lpp., 179. punkts, kas apelācijā apstiprināts ar Tiesas 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-297/98 P *SCA Holding*/Komisija, *Recueil*, I-10101. lpp.).

50 Prasītājas apgalvojums, ka naudas sodu apmēru paaugstināšana nebija vajadzīga tās gadījumā, ņemot vērā sankcijas, kas tai jau bija uzliktas paralēlās procedūrās, attiecas uz debatēm par Komisijas veikto efektīvas preventīvās ietekmes jēdziena novērtējumu, ko tā izklāstīja Lēmuma 359. apsvērumā. Tomēr prasītāja tieši atteicās no pamata, kurā tā norādīja, ka Komisija bija kļūdaini novērtējusi šo jēdzienu.

51 Katrā ziņā ir jāuzsver, ka Komisija procesā un sodu noteikšanā ir pareizi nošķīrusi aizliegto vienošanos par grafīta elektrodu no aizliegtām vienošanās par izostatisko grafītu un speciālo ekstrudēto grafītu, kā arī no aizliegtās vienošanās par elektriskiem un mehāniskiem oglekļa un grafīta izstrādājumiem, aplūkojot četrus atšķirīgus EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumus.

52 No tā izriet, ka Komisija drīkstēja uzlikt *SGL* jaunu naudas sodu par tās dalību aizliegtās vienošanās par elektriskiem un mehāniskiem oglekļa un grafīta izstrādājumiem ietvaros, kas bija paredzēts kā tikai simboliskas sankcijas līmeni pārsniedzoša sankcija ar preventīvu ietekmi, ņemot vērā, ka īpašajos lietas faktiskajos apstākļos, kurus raksturo daļēja dažādu slepenu darbību, kurās prasītāja piedalījās, līdzāspastāvēšana, Komisija uzskatīja, ka par 33 % samazināts naudas soda apmērs bija pietiekams, lai nodrošinātu vēlamo preventīvo ietekmi (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, Krājumā nav publicēts, turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Tokai II*", 336. punkts).

53 Visbeidzot ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Komisijas pilnvaras uzlikt naudas sodus uzņēmumiem, kuri ar nodomu vai aiz neuzmanības izdara EKL 81. panta 1. punkta vai EKL 82. panta pārkāpumu, ir viens no Komisijai piešķirtajiem līdzekļiem, kā tai ļaut izpildīt kontroles uzdevumu, ko tai piešķir Kopienu tiesības. Šo uzdevumu noteikti veido ne tikai pienākums izmeklēt un sodīt par individuāliem pārkāpumiem, bet arī pienākums īstenot vispārējo politiku, kuras mērķis konkurences jomā ir piemērot Līguma noteiktos principus un uz to virzīt arī uzņēmumu rīcību (iepriekš 49. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 105. punkts, un Pirmās instances tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 105. punkts).

54 No tā izriet, ka Komisija drīkst lemt par naudas sodu apmēru, lai pastiprinātu to preventīvo ietekmi, ja konkrēta veida pārkāpumi joprojām salīdzinoši bieži tiek atkārtoti, lai gan tie jau tika atzīti par prettiesiskiem Kopienas politikas konkurences jomā pašā sākumā, tādēļ, ka konkrēti uzņēmumi no tiem var gūt peļņu (iepriekš 49. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 108. punkts, un iepriekš 53. punktā minētais spriedums lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 106. punkts).

55 Kā izriet no iepriekš minētās judikatūras, preventīvais mērķis, kuru Komisijai ir tiesības īstenot, nosakot naudas soda summu, ir vērsts uz to, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi, veicot savus darījumus Kopienā vai EEZ, ievēro Līgumā noteiktās konkurences tiesību normas. No tā izriet, ka naudas soda, kas ir uzlikts par Kopienu konkurences tiesību normu pārkāpumu, preventīvo raksturu nevar noteikt tikai atkarībā no sodītā uzņēmuma īpašās situācijas (iepriekš 53. punktā minētais spriedums lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 110. punkts).

56 Šajā lietā, kas atbilst klasiskam konkurences tiesību pārkāpumam un rīcībai, kuras nelikumību Komisija apstiprināja vairākas reizes no tās sākotnējās intervences brīža, Komisija drīkstēja uzskatīt par vajadzīgu noteikt naudas soda apmēru pietiekami preventīvā līmenī Regulā Nr. 17 noteiktajās robežās.

57 No tā izriet, ka iebildums par nesamērīgu un/vai diskriminējošu attieksmi pret prasītāju saistībā ar naudas soda sākumsummas noteikšanu un Komisijas lēmumu praksi, ir jānoraida.

— Par aizliegtās vienošanās dalībnieku iedalīšanu kategorijās

58 Jāatgādina, ka, ņemot vērā būtisko attiecīgo uzņēmumu lieluma atšķirību un lai ņemtu vērā katra uzņēmuma īpašo nozīmi un līdz ar to arī nelikumīgās darbības faktisko ietekmi uz konkurenci, Komisija atbilstoši Pamatnostādņu 1.A punkta ceturtajai un sestajai daļai Lēmumā atšķirīgi attiecās pret uzņēmumiem, kas piedalījās pārkāpumā. Šajā nolūkā tā attiecīgos uzņēmumus sadalīja trijās kategorijās atkarībā no katra uzņēmuma preču, uz kurām attiecas tiesvedība, attiecīgā apgrozījuma EEZ, ieskaitot katra uzņēmuma izmantošanai pašu vajadzībām paredzēto preču vērtību. Rezultātā no minētā tiek aprēķināta tirgus daļas vērtība, kas ataino katra uzņēmuma relatīvo nozīmi pārkāpumā un faktisko ekonomisko spēju radīt būtisku kaitējumu konkurencei (Lēmuma 289.–291. apsvērums).

59 Salīdzinājumā tika izmantoti dati par atbilstošo preču apgrozījumu (summas tika izteiktas miljonos euro) pēdējā pārkāpuma gadā, proti, 1998. gadā, kas izrietēja no Lēmuma 37. apsvēruma 1. tabulas ar nosaukumu "Apgrozījuma (ieskaitot izmantošanai pašu vajadzībām paredzēto preču vērtību) un tirgus daļu EEZ 1998. gadā novērtējums tai preču grupai, par kurām ir šī tiesvedība":

Piegādātāji	Apgrozījums (ieskaitot preču, kas paredzētas izmantošanai pašu vajadzībām, vērtību)	EEZ tirgus daļa (%)
Conradty	9	3
Hoffmann	17	6
[*LCL*]	84	29
Morgan	68	23
Schunk	52	18
SGL	41	14
Dažādi	20	7
Kopā	291	100

60 Līdz ar to *LCL* un *Morgan*, kuri tika uzskatīti par diviem lielākajiem uzņēmējiem ar tirgus daļām virs 20 %, tika iekļauti pirmajā kategorijā. *Schunk* un *SGL*, kas ir vidēja lieluma tirgus dalībnieki ar tirgus daļām no 10 līdz 20 %, tika iekļauti otrajā kategorijā. *Hoffmann* un *Conradty*, kas tika uzskatīti par maziem tirgus dalībniekiem, jo to tirgus daļas bija mazākas par 10 %, tika iekļauti trešajā kategorijā (Lēmuma 37. un 297. apsvērums).

61 Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, Komisija atkarībā no pārkāpuma smaguma noteica *LCL* un *Morgan* naudas soda sākumsummu EUR 35 miljonu apmērā, *Schunk* un *SGL* EUR 21 miljona apmērā un *Hoffmann* un *Conradty* — EUR 6 miljonu apmērā (Lēmuma 298. apsvērums).

62 Jāuzsver, ka prasītāja neapstrīd pašu metodi, proti, ka aizliegtās vienošanās dalībnieki tiek sadalīti kategorijās, lai tiem atšķirīgi noteiktu naudas soda sākumsummu. Ar šo metodi, kuras galveno principu turklāt apstiprināja Pirmās instances tiesas judikatūra, lai gan ar to netiek ņemts vērā vienas kategorijas uzņēmumu dažādais lielums (Pirmās instances tiesas 2003. gada 19. marta spriedums lietā T-213/00 *CMA CGM* u.c./Komisija, *Recueil*, II-913. lpp., 385. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Tokai I*", 217. punkts), iepriekš nosaka konkrētu sākumsummu vienai kategorijai piederošiem uzņēmumiem.

63 Tieši pretēji, prasītāja balstās uz iepriekš šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai I* nospriesto, lai apgalvotu, ka, ja, kā norādīja Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 223. punktā, sadalīšana kategorijās ir jāveic pa pakāpēm apmēram 5 % tirgus daļu apmērā, jo tas ļauj atainot atšķirīgo tirgus daļu proporcionalitāti, nepieļaujot kļūdu vērtējumā, pakāpes pa 10 %, ko izvēlējās Komisija šajā lietā, ir pārāk aptuvenas un neatspoguļo attiecības tirgū.

64 Tā apgalvo, ka uzņēmumu iedalīšana sešās kategorijās ar pakāpi 5 % tirgus daļu apmērā, ņemot vērā vidējā lieluma tirgus daļas katrā kategorijā vai maksimuma analīzi, būtu novedusi pie maksimālās naudas soda sākumsummas EUR 15,9 miljonu vai EUR 14 miljonu apmērā.

65 Lai gan nav strīda par to, ka Grafīta elektrodu lietā Komisija iedalīja attiecīgos uzņēmumus trijās kategorijās, balstoties uz 5 % tirgus daļu pakāpi, nedz no iepriekš šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai I*, nedz no Pirmās instances tiesas pamatojuma nekādā veidā neizriet, ka šāds aizliegtās vienošanās dalībnieku sadalīšanas veids kategorijās ir jāuzskata par vienīgo, kas ļauj atspoguļot dažādo tirgus daļu samērīgumu, nepieļaujot kļūdu vērtējumā visā Komisijas uzraudzītajā aizliegtās vienošanās soda noteikšanas procedūras laikā.

66 Prasītāja no šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai I* nevar secināt aizliegtās vienošanās, par kuru ir pieņemts Lēmums, dalībnieku uzņēmumu sadalīšanas pa kategorijām iespējami aptuveno vai diskriminējošo raksturu tikai tāpēc, ka Komisija, šajā lietā īstenojot savu plašo rīcības brīvību, ir izmantojusi citu sadalīšanas metodi, nolemjot radīt trīs kategorijas ar pakāpi 10 % tirgus daļu apmērā, ņemot vērā, ka tirgus dalībnieku skaits, par kuriem tika pieņemts lēmums Grafītu elektrodu lietā, un to tirgus daļu sadalīšana atšķīrās no šajā lietā esošajiem.

67 Cita starpā ir jānorāda, ka prasītājas argumenti šajā lietā radītu sešas kategorijas, kas ir balstītas uz 5 % tirgus daļu pakāpi (no 0 līdz 5 % un no 25 līdz 30 %), katrā iekļaujot tikai vienu uzņēmumu, kas ir pretrunā pašam sadalīšanas kategorijās principam.

68 Tomēr, iedalot kategorijās tādā veidā, kā to veica Komisija Lēmumā, ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips, saskaņā ar kuru ir aizliegts līdzīgas situācijas izskatīt atšķirīgi un atšķirīgas situācijas — vienādi, ja vien šāda atšķirīga attieksme nav objektīvi pamatota. Turklāt saskaņā ar judikatūru naudas sodu summai ir jābūt vismaz samērīgai attiecībā uz tiem elementiem, kas ir ņemti vērā, lai novērtētu pārkāpuma smagumu (skat. iepriekš 62. punktā minēto spriedumu lietā *Tokai I*, 219. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Lai pārbaudītu, vai aizliegtās vienošanās dalībnieku iedalīšana kategorijās ir atbilstoša vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principiem, Pirmās instances tiesa, veicot kontroli pār Komisijai šajā jomā esošās rīcības brīvības tiesisku izmantošanu, tomēr var pārbaudīt tikai to, vai šī sadalīšana ir viendabīga un objektīvi pamatota (iepriekš 62. punktā minētie spriedumi lietās *CMA CGM* u.c./Komisija, 416. punkts, un *Tokai I*, 220. un 222. punkts).

70 Šajā sakarā ir jāuzskata, ka uzņēmumu iedalīšana trijās kategorijās — lielos, vidējos un mazos uzņēmumos, ir saprātīgs veids, kā ņemt vērā to atbilstošo nozīmi tirgū, lai noteiktu naudas soda sākumsummu tādā veidā, lai tā neradītu sakropļotu minētā tirgus atainojumu. Turklāt ir jānorāda, ka ar likmi 3 %, 6 %, 14 %, 18 %, 23 % un 29 % apmērā aizliegtās vienošanās dalībnieku tirgus daļas tiek sadalītas diezgan līdzsvaroti mērogā no 0 līdz 30 un ka Komisijas metodi, ar kuru tiek noteikts kategoriju maksimums 10 % un 20 %, *a priori* nevar uzskatīt par iekšēji neviendabīgu.

71 Pirmajā kategorijā Komisija iekļāva uzņēmumus *LCL* un *Morgan* un tiem noteica naudas soda sākumsummu EUR 35 miljoni. Pretēji prasītājas apgalvojumiem — šo Komisijas izvēli nevar uzskatīt par patvaļīgu un tā nepārsniedz plašās rīcības brīvības robežas, kas tai ir šajā jomā.

72 Pirmkārt, ir jāuzsver, ka naudas soda sākumsummas noteikšana EUR 35 miljonu apmērā Lēmuma 298. apsvērumā ir Komisijas veiktās analīzes, kas ir izklāstīta Lēmuma 277.–297. apsvērumā, noslēgums, kuras ietvaros tā, pirmkārt, kvalificēja rīcību par pārkāpumu, ņemot vērā objektīvus elementus, proti, pašu pārkāpuma raksturu, tā ietekmi uz tirgu un šī tirgus ģeogrāfisko plašumu, un, otrkārt, ņēma vērā subjektīvos elementus, proti, katra aizliegtās vienošanās ietvaros iesaistītā uzņēmuma specifisko nozīmi un līdz ar to šo uzņēmumu prettiesiskās rīcības faktisko ietekmi uz konkurenci. Analīzes otrās daļas ietvaros tā, cita starpā, īstenoja mērķi nodrošināt naudas soda preventīvo līmeni atkarībā no katra pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma atbilstošās nozīmes un to ekonomiskās spējas radīt būtisku kaitējumu konkurencei šajā tirgū. Pārkāpuma smaguma novērtējuma beigās Komisija tieši noteica naudas soda sākumsummu, šajā gadījumā EUR 35 miljoni *LCL* un *Morgan*, ņemot vērā visus iepriekš minētos elementus, ieskaitot preventīvo mērķi.

73 Otrkārt, it īpaši attiecībā uz pārkāpumiem, kuri jākvalificē par "sevišķi smagiem", jānorāda, ka Pamatnostādnes tikai norāda, ka paredzamo naudas sodu summas ir "lielākas par EUR 20 miljoniem". Tikai šādiem pārkāpumiem piemērojamai maksimālai robežai, kas ir minēta Pamatnostādnēs, ir Regulas Nr. 17 2. punktā (skat. Pamatnostādņu preambulu un 5. punkta a) apakšpunktu) noteiktais vispārējais ierobežojums 10 % no kopējā apgrozījuma — kura pārkāpšana netiek norādīta šajā lietā — un papildu summas maksimālā robeža, ko var ieturēt atkarībā no pārkāpuma ilguma (skat. Pamatnostādņu 1.B punkta pirmās daļas otro un trešo ievilkumu). Šajās pamatnostādnēs nav noteikumu, kas neļautu par "sevišķi smagu" pārkāpumu paaugstināt absolūtās vērtības līmeni identiski tam, kā to Komisija piemēroja šajā lietā.

74 Treškārt, jāuzskata, ka, pretēji prasītājas apgalvotajam, minēto preču apgrozījuma faktoram tiktu piešķirta pārāk liela nozīme tad, ja naudas soda sākumsummas proporcionālā rakstura izvērtējums, ko veic Komisija, tiktu pielīdzināts tikai attiecībai starp šo summu un iepriekš minēto apgrozījumu. Pats pārkāpuma raksturs, tā konkrētā ietekme, skartā tirgus ģeogrāfiskais plašums un tas, lai naudas sodam noteikti būtu

preventīva ietekme, ir citi elementi, ko Komisija ir ņēmusi vērā šajā lietā un kas var pamatot iepriekš minēto summu. Šajā sakarā Komisija pareizi ir kvalificējusi pārkāpumu kā "sevišķi smagu", jo prasītāja ir piedalījusies horizontālas aizliegtās vienošanās ietvaros, kuras priekšmets būtībā bija tieši vai netieši noteikt pārdošanas cenu un citus klientiem piemērojamos darījuma nosacījumus, sadalīt tirgus, cita starpā piešķirot klientus, un veikt saskaņotas darbības pret konkurentiem, kas nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki un kuriem bija konkrēta ietekme uz minēto preču tirgu EEZ.

75 Ceturtkārt, ir jāuzsver, ka atbilstošais *LCL* un *Morgan* apgrozījums attiecīgi palielinājās līdz EUR 84 miljoniem un EUR 68 miljoniem, to tirgus daļām attiecīgi esot 29 % un 23 %. Tādējādi Komisija pareizi ir novērtējusi, ka šie divi uzņēmumi ir jāietver vienā viendabīgā kategorijā ar vidējo apgrozījumu EUR 76 miljoni un ar vidējo tirgus daļu apmēram 26 %.

76 Tā kā pirmās kategorijas izveidi, kā arī atbilstošā naudas soda sākumsummu var uzskatīt par viendabīgu un objektīvi pamatotu, ir jāpārbauda, vai otrā kategorija, kuru veido prasītāja un *Schunk*, arī tika izveidota viendabīgi un objektīvi pamatoti.

77 Prasītāja apgalvo, ka, ja atbilstoši iepriekš šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai I* pamatojumam to dažādo tirgus daļu konkrētai attiecībai ir jāatspoguļojas dažādajām kategorijām noteiktās naudas soda sākumsummas apmērā, noteikti ir jāsalīdzina "vislielākās kategorijas vislielākā tirgus daļa ar vismazākās kategorijas vismazāko tirgus daļu". Attiecībai starp šīm abām tirgus daļām būtu vismaz jāatbilst atšķirībai starp absolūtām tirgus daļām. Attiecībai starp *LCL* un prasītājas tirgus daļām esot 2,07, prasītājas tāpat kā citu otrās kategorijas uzņēmumu naudas soda sākumsummai bija jāatspoguļo šī attiecība un tai jābūt noteiktai maksimāli EUR 16,9 miljonu apmērā.

78 Vēlreiz jāuzsver atšķirība starp lietu, kurā tika taisīts iepriekš šī sprieduma 62. punktā minētais spriedums lietā *Tokai I*, un pašreizējo lietu attiecībā uz skarto uzņēmēju skaitu, tirgus daļu sadaļu un to, ka Grafīta elektrodu lietā Komisija bija izvēlējusies piemērot īpašu aritmētisku metodi, kuru veidoja tirgus sadalīšana pa aptuveni 5 % tirgus daļām, katrai daļai atbilstot apmēram EUR 8 miljoniem. Šī sprieduma iepriekš 62. punktā minētajā spriedumā lietā *Tokai I* (232. punkts) Pirmās instances tiesa pārbaudīja šīs nošķiršanas metodes viendabīgumu, norādot, ka, tā kā Komisija brīvprātīgi izvēlas piemērot šādu aritmētisku metodi, tai ir saistošas ar to saistītās tiesību normas, izņemot tiešs pamatojums attiecībā uz visiem vienas aizliegtās vienošanās dalībniekiem.

79 Katrā ziņā iepriekš šī sprieduma 62. punktā minētajā spriedumā lietā *Tokai I* nav norādes uz to, ka attiecība starp noteikto naudas sodu sākumsummu, sadalot aizliegtās vienošanās dalībniekus kategorijās, ir jānosaka, izmantojot attiecību, kas pastāv starp "vislielāko" vislielākās kategorijas uzņēmuma tirgus daļu un "vismazāko" vismazākās kategorijas uzņēmuma tirgus daļu.

80 Tā kā prasītāja savā analīzē izolē savu tirgus daļu un to salīdzina tikai ar *LCL* tirgus daļu, lai noteiktu attiecību starp tai un *LCL* noteikto naudas soda sākumsummu, ko vēlāk piemēro diviem otrās kategorijas uzņēmumiem, tā faktiski noliedz sadalīšanas pa kategorijām principu un ar to saistīto naudas soda sākumsummas iepriekšējas noteikšanas principu, kas ir pieņemts judikatūrā.

81 Tieši pretēji, vidējo vienas un tās pašas kategorijas uzņēmumu datu ņemšana vērā parāda, ka Lēmumā izdarītā sadalīšana kategorijās ir viendabīga un objektīvi pamatota.

82 Vidējais apgrozījums un vidējais *LCL* un *Morgan* (pirmā kategorija) tirgus daļu skaits bija EUR 76 miljoni un 26 %, bet attiecībā uz *Schunk* un prasītāju (otrā kategorija) šie dati bija EUR 46,5 miljoni un 16 %. Tādējādi attiecība starp abām vidējām vērtībām ir 1,634 (apgrozījumam) un 1,625 (tirgus daļai).

83 Šīs attiecības ir ļoti tuvas attiecībai starp naudas soda sākumsummu pirmajai kategorijai (EUR 35 miljoni) un otrajai kategorijai (EUR 21 miljons), kas ir 1,66. Līdz ar to šī attiecība nav nelabvēlīga prasītājai, bet, tieši pretēji, tai labvēlīga, jo attiecība starp abām vidējām vērtībām ir 1,634 (apgrozījumam) un 1,625 (tirgus daļai).

84 Trešajā kategorijā, kurā ir iekļauti *Hoffmann* un *Conradty*, vidējais apgrozījums un vidējā šo uzņēmumu tirgus daļa bija EUR 13 miljoni un 4,5 %. Ņemot vērā datus par *LCL* un *Morgan* (pirmā kategorija), attiecība starp abām vidējām vērtībām ir 5,846 (apgrozījumam) un 5,777 (tirgus daļai). Šī attiecība ir ļoti tuvs rādītājs, kā arī attiecība starp pirmās kategorijas (EUR 35 miljoni) un trešās kategorijas (EUR 6 miljoni) naudas soda sākumsummu, kas ir 5,83.

85 Attiecībā uz otrajā un trešajā kategorijā iekļauto uzņēmumu salīdzinājumu — attiecība starp abām vidējām vērtībām ir 3,576 (apgrozījumam) un 3,555 (tirgus daļai), kas gandrīz atbilst attiecībai starp naudas soda sākumsummu otrajai kategorijai (EUR 21 miljons) un trešajai kategorijai (EUR 6 miljoni), kas ir 3,5.

86 Jānorāda, ka replikā prasītāja apgalvo, ka novērtējums, kurš ir balstīts uz vidējo rādītāju, arī noved pie diskriminējoša un nesamērīga rezultāta, un šajā sakarā norāda, ka

Komisija ir noteikusi *LCL* un *Hoffmann* naudas soda sākumsummu attiecīgi — EUR 1,207 miljoni un EUR 1 miljons par tirgus daļas vienību (35 : 29 = 1,207 un 6 : 6 = 1), kas, piemērots tās situācijai, varēja būt pamatā naudas soda sākumsummai EUR 16,9 miljoni un EUR 14 miljoni.

87 Pietiek konstatēt, ka, šādi rīkojoties, prasītāja tikai citādākā veidā atkārto savus šī sprieduma 77. punktā minētos argumentus, kas ir pamatoti ar prasību strikti ievērot samērīgumu attiecībās starp uzņēmumiem.

88 Kā jau tika izklāstīts, šie argumenti noliedz uzņēmumu sadalīšanas kategorijās principu, kā to Lēmumā īsteno Komisija un apstiprina judikatūra, un Pirmās instances tiesa tos nevar apstiprināt, ja vien netiek pierādīts, ka prasītājas iekļaušana otrajā kategorijā ir pretēja samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principiem.

89 Prasītāja savos argumentos it īpaši norāda, ka tās iekļaušana vienā kategorijā ar *Schunk* radīja prasītājai nelabvēlīgu nevienlīdzīgu attieksmi, jo šim uzņēmumam bija 18 % tirgus daļu, kas ataino lielāku apgrozījumu, nekā ir tam, apmēram EUR 12 miljonu apmērā.

90 Jāatgādina, ka *Schunk* un prasītāja tika iekļautas vienā kategorijā ar tirgus daļām 18 % un 14 %, atainojot apgrozījumu attiecīgajā tirgū EUR 52 miljonu un EUR 41 miljona apmērā, kas tās abas skaidri noliek to uzņēmumu vidū, kuriem pieder tirgus daļas no 10 līdz 20 %.

91 Jāuzsver, ka vienai kategorijai piederošo *Schunk* un prasītājas lieluma atšķirība ir mazāka nekā starp prasītāju un *Hoffmann*, kas pieder divām dažādām kategorijām. Prasītājas tirgus daļa (14 %) bija tuvāka *Schunk* tirgus daļai (18 %) nekā vislielākā trešās kategorijas uzņēmēja (*Hoffmann*, 6 %) tirgus daļai, kuras vienu no otras nošķir 4 un 8 procenta punkti. Tādējādi ierobežotā starpība starp *Schunk* un prasītāju (4 procenta punkti), ņemot vērā ne īpaši lielo *Schunk* tirgus daļu, ļāva Komisijai pilnībā viendabīgi un objektīvi un nepārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principus attiekties pret prasītāju tāpat kā pret *Schunk*, atšķirībā no *Hoffmann* un *Conradty*, kā pret vidēja lieluma uzņēmējiem, un tādēļ noteikt prasītājai tādu pašu naudas soda sākumsummu kā *Schunk*, kas ir lielāka par *Hoffmann* un *Conradty* noteikto naudas soda sākumsummu, kuriem bija ļoti nenozīmīgs stāvoklis konkrētajā tirgū (6 % un 3 %).

92 Vēl ir jāatgādina, ka, pat ja sadalīšanas kategorijās dēļ konkrētiem uzņēmumiem ir piemērota vienāda naudas soda sākumsumma, lai gan to lielums ir atšķirīgs, ir jāsecina, ka minēto atšķirīgo attieksmi objektīvi var pamatot ar to, ka pārkāpuma raksturam ir prioritāte salīdzinājumā ar uzņēmuma lielumu, nosakot pārkāpuma smagumu (skat. iepriekš 62. punktā minēto spriedumu lietā *CMA CGM* u.c./Komisija, 411. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Visbeidzot prasītāja apgalvo, ka Komisijas veiktā sadalīšana kategorijās ir kļūdaina, jo tai bija jāsaskaita *Schunk* un *Hoffmann* tirgus daļas, šos uzņēmumus apskatot tādus, kādi tie bija naudas sodu nosakošā lēmuma pieņemšanas brīdī. Šajos apstākļos prasītājai bija jābūt iekļautai trešajā kategorijā atbilstoši tirgus daļai, kas ir mazāka par 20 %, pirmajā un otrajā kategorijā attiecīgi esot *LCL* ar tirgus daļu virs 25 %, *Schunk* un *Hoffmann* ar kopējo tirgus daļu no 20 līdz 25 %, šajā gadījumā — 24 %. Līdz ar to atbilstoši Komisijas lēmumu praksei prasītājai noteiktajai naudas soda sākumsummai bija jābūt mazākai, nekā tā tika noteikta šajā lietā — no EUR 17,5 miljoniem līdz EUR 13 miljoniem.

94 Jāatgādina, ka Komisija noteica īpašu *Hoffmann* atbildību tādēļ, ka šis uzņēmums neatkarīgā veidā ir piedalījies pārkāpumā no 1994. gada septembra līdz 1999. gada oktobrim, precizējot, ka *Schunk* pārņēma *Hoffmann* kontroli tikai 1999. gada 28. oktobrī.

95 Atbilstoši šim novērtējumam, kuru prasītāja tieši neapstrīd, Komisija konkrētos uzņēmumus, ieskaitot arī *Hoffmann*, sadalīja trijās kategorijās, pamatojoties uz katra uzņēmuma realizēto apgrozījumu EEZ precēm, uz kurām attiecas šī tiesvedība, tajā ieskaitot katra uzņēmuma preču, kas paredzētas izmantošanai pašu vajadzībām, vērtību. No tā izriet tirgus daļu skaits, kas ataino katra uzņēmuma relatīvo nozīmi pārkāpumā un faktiskās ekonomiskās spējas radīt būtisku kaitējumu konkurencei.

96 Salīdzinājumā tika izmantoti dati par konkrēto preču apgrozījumu pēdējā pārkāpuma gadā, proti, 1998. gadā, ko prasītāja apstrīd, vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanas nolūkā norādot, ka Komisijai bija jānovērtē uzņēmumu situācija tajā dienā, kad tika uzlikts naudas sods, un līdz ar to jāsaskaita *Schunk* un *Hoffmann* tirgus daļas.

97 Lai gan šis arguments no jauna apstrīd *Hoffmann* autonomo atbildību šajā lietā, kuru ir atzinusi Komisija Lēmumā, tas ir jānoraida kā pilnībā nepamatots.

98 Jānorāda, ka prasītājas iebildums attiecas uz naudas soda summas aprēķina, balstoties uz pārkāpuma smagumu, posmu, kurā Komisija piemēro paredzēto naudas soda

apmēru virs EUR 20 miljoniem, ko nosaka par "sevišķi smagiem" pārkāpumiem, ņemot vērā īpašo katra aizliegtās vienošanās ietvaros iesaistītā uzņēmuma lielumu un līdz ar to arī to pārkāpumu izraisījušās rīcības ietekmi uz konkurenci.

99 Attiecībā uz pārkāpuma plašumu tirgū un katra aizliegtās vienošanās dalībnieka atbildības daļu tika nospriests, ka apgrozījuma daļa, kas rodas no pārkāpumā iesaistītām precēm, sniedz pareizu norādi par pārkāpuma plašumu konkrētajā tirgū (skat. it īpaši iepriekš 49. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Musique diffusion française* u. c./Komisija, 121. punkts, un Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-347/94 *Mayr-Melnhof*/Komisija, *Recueil*, II-1751. lpp., 369. punkts). Cita starpā, kā ir uzsvērusi Pirmās instances tiesa, realizētais preču, par kurām notika ierobežojošā prakse, apgrozījums ir objektīvs elements, ar kuru var precīzi noteikt, cik šāda prakse ir kaitīga normālai konkurencei (Pirmās instances tiesas 1999. gada 11. marta spriedums lietā T-151/94 *British Steel*/Komisija, *Recueil*, II-629. lpp., 643. punkts).

100 Tādējādi Komisija šajā gadījumā pareizi ir ņēmusi vērā katra uzņēmuma, kas bija atbilstošajā tirgū 1998. gadā, pēdējā pilnā gadā, kad tika izdarīts pārkāpums, realizēto konkrēto preču apgrozījumu un tirgus daļu EEZ un nevis minēto uzņēmumu situāciju Lēmuma pieņemšanas dienā, četrus gadus pēc pārkāpuma beigām.

101 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka visi iebildumi par aizliegtās vienošanās dalībnieku sadalīšanu kategorijās Komisijas Lēmumā ir jānoraida.

Par pārkāpuma ilgumu

102 Atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam pārkāpuma ilgums ir viens no tiem elementiem, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu uzliekamā naudas soda summu uzņēmumiem, kas ir vainīgi konkurences tiesību normu pārkāpumos.

103 Attiecībā uz pārkāpuma ilguma rādītāju Pamatnostādnēs ir noteikta atšķirība starp īslaicīgiem pārkāpumiem (parasti mazāk par gadu), par kuriem naudas soda sākumsummu atbilstoši pārkāpuma smagumam nevajadzētu palielināt, vidēji ilgiem pārkāpumiem (parasti līdz pieciem gadiem), par kuriem šo summu var palielināt par 50 %, un ilgstošiem pārkāpumiem (parasti virs pieciem gadiem), par kuriem šo summu var palielināt par katru gadu 10 % apmērā (1.B punkta pirmās daļas no pirmā līdz trešajam ievilkumam).

104 Nav strīda par to, ka prasītāja bija aizliegtās vienošanās dalībniece no 1988. gada oktobra līdz 1999. gada decembrim vai vienpadsmit gadus un divus mēnešus, kas ir ilgstošs pārkāpums, un tās naudas sodas sākumsumma līdz ar to tika palielināta par 110 % atbilstoši pārkāpuma ilgumam.

105 Prasītāja apgalvo, ka šī palielināšana par 110 % ir nesamērīga un pretrunā gan naudas sodu aprēķina metodei, ko paredz Pamatnostādnes, gan iepriekšējai Komisijas lēmumu praksei.

106 Pirmkārt, attiecībā uz iespējamo Pamatnostādņu neievērošanu prasītāja vienlaikus un pretrunīgā veidā apgalvo, ka apstrīdētās [naudas soda sākumsummas] palielināšanas dēļ zūd iepriekšējā posma jēga, kurā tiek novērtēts pārkāpuma smagums un tiek ņemts vērā otru reizi viens un tas pats pārkāpuma smagums, jo aizliegtās vienošanās par cenām, kuras Komisija atzīst par "sevišķi smagiem" pārkāpumiem, pēc sava rakstura ir ilgstoši pārkāpumi.

107 Pirmais prasītājas apgalvojums ir tikai principiāls apgalvojums, kuram nav nekādas nozīmes. Ir tikai jānorāda, ka Komisija, novērtējot pārkāpuma smagumu, šajā gadījumā noteica prasītājai naudas soda sākumsummu EUR 21 miljona apmērā. Šim pirmajam posmam esot pabeigtam, Komisija ņēma vērā pārkāpuma ilgumu un, ņemot vērā tā ilglaicīgumu, palielināja sākotnēji noteikto naudas soda sākumsummu. Tas vien, ka naudas soda papildu summa ir sākumsummas palielinājums par vairāk nekā 100 %, nebūt nenozīmē, ka naudas soda sākumsummas noteikšanai atkarībā no pārkāpuma smaguma nav jēgas.

108 Otrais apgalvojums diemžēl arī nav pamatots, jo tas balstīts uz kļūdainu premisu par nepieciešamo korelāciju starp konkrētu pārkāpumu raksturu un to ilgumu, un tā rezultātā tiek sajaukti pārkāpuma smaguma un ilguma kritēriji, kas ir paredzēti Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā.

109 Pat pieņemot, ka aizliegtās vienošanās par cenām pēc būtības ir paredzētas uz ilgu laiku, Komisijai nav aizliegts ņemt vērā to faktisko ilgumu katrā atsevišķā gadījumā. Dažas aizliegtās vienošanās, neraugoties uz to paredzēto ilglaicīgumu, Komisija atklāj vai kāds no dalībniekiem par to paziņo pēc īsa faktiskās darbības laika. To kaitīgā ietekme ir noteikti mazāka nekā gadījumā, kad tās faktiski tiek īstenotas ilgu laika periodu. Līdz ar to, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, ir svarīgi vienmēr nošķirt faktisko pārkāpuma ilgumu no tā smaguma, kas izriet no paša pārkāpuma rakstura (iepriekš 62. punktā minētais spriedums lietā *Tokai I*, 259. punkts, un iepriekš 52. punktā minētais spriedums lietā *Tokai II*, 275. punkts).

110 Tādējādi Komisija drīkstēja Pamatnostādņu 1.B punkta trešajā daļā noteikt, ka [naudas soda pamatsummas] palielināšana par ilgstošiem pārkāpumiem turpmāk tiks pastiprināta salīdzinājumā ar iepriekšējo praksi, lai patiešām sodītu par ierobežojumiem, kuriem "ir bijusi ilgstoša kaitīga ietekme" uz patērētājiem (iepriekš 62. punktā minētais spriedums lietā *Tokai I*, 260. punkts).

111 Turklāt Pamatnostādņu 1.B punkta pirmās daļas trešajā ievilkumā nav paredzēts automātiski palielināt par 10 % gadā [naudas soda sākumsummu] par ilgstošiem pārkāpumiem, bet šajā ziņā Komisijai ir dota rīcības brīvība. No Lēmuma 299. un 300. apsvēruma skaidri izriet, ka Komisija ir izmantojusi savu rīcības brīvību, nolemjot palielināt naudas sodu sākumsummas par 10 % par katru pabeigto pārkāpuma gadu un papildus par 5 % par katru papildu periodu, kas ir ilgāks par sešiem mēnešiem, bet īsāks par gadu, un to darot, tā ņēma vērā pārkāpuma perioda būtiskumu, ja tas bija daudz garāks par pieciem gadiem, kas raksturo "vidēji ilgu" pārkāpumu kategoriju.

112 Apstāklis, ka Komisija izvēlējās [naudas soda sākumsummas] palielināšanas par 10 % gadā principu visiem uzņēmumiem, kuri piedalījās šajā pārkāpumā, ko pareizi kvalificēja par ilgstošu pārkāpumu, nav nekādā veidā pretrunā Pamatnostādnēm, un prasītājas argumentos par to, ka esot pārkāpts "princips par sodu degresīvo palielināšanu" ilgstošu pārkāpumu gadījumos, kura esamība Kopienu tiesībās nav pierādīta, nav ņemts vērā pārkāpuma turpinātais raksturs, kuru Komisija ir apstiprinājusi kopā ar tā unikālo raksturu un ko prasītāja nav apstrīdējusi.

113 Līdz ar to nekas nevar atturēt Komisiju, piemērojot normas, kuras tā sev ir noteikusi Pamatnostādnēs, no prasītājai noteiktā naudas soda pamatsummas palielināšanas par 110 % atbilstoši pārkāpuma ilgumam vienpadsmit gadu un divu mēnešu garumā. Turklāt šī palielināšana par 110 % nav uzskatāma par acīmredzami nesamērīgu, ņemot vērā pārkāpuma ilgo laiku.

114 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto Komisijas lēmumu prakses neievērošanu ir jāatgādina, ka šī prakse nevar būt par atbilstošām tiesību normām naudas sodiem konkurences jomā, ko veido tikai Regula Nr. 17 (iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 234. punkts), un lēmumi, kuri attiecas uz citām lietām, ir tikai orientējoši, nosakot, vai pastāv diskriminācija, ņemot vērā, ka to apstākļi, tādi kā tirgi, produkti, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi, visdrīzāk nebūs vienādi (iepriekš 43. punktā minētie spriedumi lietā *JCB Service*/Komisija, 201. un 205. punkts, un lietā *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, 60. punkts).

115 Šajā sakarā prasītāja atsaucas uz trijiem Komisijas lēmumiem, kuros tā palielināja naudas soda sākumsummu, ņemot vērā pārkāpuma ilgumu tikai no otrā pārkāpuma gada, un tiktāl, ciktāl Pamatnostādnēs ir paredzēts palielināt naudas sodu tikai par laika posmiem, kas pārsniedz "vidēji" ilgus pārkāpumus.

116 Tomēr ir jānorāda, ka prasītājas minētās lietas nav līdzīgas šai lietai.

117 Tā, lēmumā Siltumizolācijas cauruļu lietā un Komisijas 2000. gada 5. jūlija Lēmumā 2001/135/EK par [EKL] 81. panta piemērošanu (Lieta COMP.F.1. 36.516 — *Nathan-Bricolux*) (OV 2001, L 54, 1. lpp.) Komisija ņēma vērā, ka, pretēji šai lietai, minētie ierobežojumi netika īstenoti sistemātiskā veidā visu apstrīdētā laika periodu.

118 2000. gada 7. jūnija Lēmumā 2001/418/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanu (Lieta COMP/36.545/F3 — Aminoskābes) (OV 2001, L 152, 24. lpp.) Komisija sodīja vairākus uzņēmumus par to, ka tie bija aizliegtās vienošanās lizīna tirgū dalībnieki. Komisija piemēroja palielinājumu 10 % apmērā par pārkāpuma gadu, bet to nedarīja vienveidīgi, to nekādā veidā nepaskaidrojot. Pirmās instances tiesa 2003. gada 9. jūlija spriedumā lietā T-220/00 *Cheil Jedang*/Komisija (*Recueil*, II-2473. lpp., 130.–139. punkts) laboja šo situāciju uzņēmumam, pret kuru tika piemērots 10 % gadā palielināšanas princips, par labu samazinot veikto palielināšanu atkarībā no [pārkāpuma] ilguma.

119 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanai ir jābūt saskaņotai ar tiesiskuma principa ievērošanu, saskaņā ar kuru neviens savā labā nevar atsaukties uz pārkāpumu, kurš ir izdarīts cita labā (Tiesas 1985. gada 4. jūlija spriedums lietā 134/84 *Williams*/Revīzijas palāta, *Recueil*, 2225. lpp., 14. punkts; iepriekš 49. punktā minētais 1998. gada 14. maija spriedums lietā *SCA Holding*/Komisija, 160. punkts, un iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 367. punkts).

120 Tomēr — pretēji prasītājas apgalvotajam — no Pamatnostādņu 1.B punkta noteikumiem neizriet, ka pirmais pārkāpuma gads nav ņemams vērā. Tajā šajā sakarā ir tikai paredzēts, ka īslaicīgiem pārkāpumiem, parasti īsākiem par vienu gadu, nepiemēro nekādu palielināšanu. Savukārt palielināšanu piemēro par ilgāka laika pārkāpumiem, šo palielināšanu var noteikt "katru gadu" 10 % apmērā no sākumsummas, ja, kā tas ir šajā lietā, pārkāpums ilgst ilgāk par pieciem gadiem (iepriekš 118. punktā minētais spriedums lietā *Cheil Jedang*/Komisija, 133. punkts).

121 No tā izriet, ka iebildums par nesamērīgu un/vai diskriminējošu attieksmi pret prasītāju attiecībā uz naudas soda sākumsummas palielināšanu atkarībā no pārkāpuma ilguma un par Komisijas lēmumu praksi ir jānoraida.

Par Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētā maksimālā naudas soda robežu

Par maksimālās robežas 10 % apmērā no apgrozījuma pasaulē nepiemērošanu attiecībā uz prasītāju

122 Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Komisija uzņēmumiem, kas pārkāpj EKL 81. pantu vai EKL 82. pantu, var uzlikt naudas sodus līdz "10 % no katra pārkāpēja uzņēmuma iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma".

123 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi iepriekš minēto pantu, jo tai šajā lietā pēc savas iniciatīvas, piemērojot šo pantu, bija jāsamazina naudas soda sākumsumma, un tas jādara, ņemot vērā tos naudas sodus, attiecībā uz pamatsummu vai galīgo summu, kuri tai jau ir uzlikti Grafīta elektrodu un Speciālo elektrodu lietās, šo naudas sodu kopsummai, ieskaitot ar Lēmumu uzlikto, skaidri pārsniedzot 10 % no tās apgrozījuma pasaulē. Šo risinājumu nosaka maksimālās robežas 10 % apmērā mērķis, kas ir paredzēts Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā, proti, aizsargāt uzņēmumu no pārāk liela naudas soda, kas varētu apdraudēt tā ekonomisko pastāvēšanu.

124 Jāprecizē, ka, lai gan Komisija var brīvi novērtēt, pakļaujoties Pirmās instances tiesas kontrolei, naudas sodu samazināšanu atbilstoši Paziņojumam par sadarbību atkarībā no katras lietas apstākļiem, tai savukārt ir pienākums ievērot maksimālo robežu 10 % apmērā. Komisijai nav rīcības brīvības, īstenojot maksimālo robežu 10 % apmērā, kura ir saistīta tikai ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā minētā apgrozījuma lielumu. Kā

uzsver ģenerāladvokāts Ticano [*Tizzano*] savos secinājumos pirms Tiesas 2005. gada 28. jūnija sprieduma apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija (Krājums, I-5425., I-5439. lpp., 125. punkts): "Pēc definīcijas maksimālā robeža ir absolūtais limits, kas ir piemērojams automātiski, ja tiek sasniegta konkrētā robeža, un neatkarīgi no jebkuriem citiem novērtējuma elementiem."

125 Šajā lietā naudas soda pamatsumma, kas ir noteikta atkarībā no pārkāpuma smaguma un ilguma, prasītājai tika noteikta EUR 44,1 miljona apmērā un šī summa palika nemainīga pēc Komisijas veiktās iespējamo atbildību pastiprinošo vai mīkstinošo apstākļu pārbaudes, nevienam no šiem apstākļiem netiekot konstatētam attiecībā uz prasītāju. Šī summa EUR 44,1 miljona apmērā ir acīmredzami zemāka par maksimālo robežu 10 % apmērā no minētā uzņēmuma kopējā apgrozījuma, kurš 2002. gadā bija EUR 1112 miljoni. Līdz ar to prasītājai nevarēja piešķirt nekādu naudas soda pamatsummas samazinājumu un Komisija pareizi piemēroja Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu.

126 Prasītājas argumentos, kas ir atgādināti iepriekš šī sprieduma 123. punktā, netiek ievērots skaidrais iepriekš minētā panta teksts, no kura izriet, ka maksimālo robežu 10 % apmērā piemēro atsevišķi katram Komisijas sodītajam pārkāpumam (iepriekš 52. punktā minētais spriedums lietā *Tokai II*, 377. punkts). Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, lai noteiktu naudas soda sākumsummu robežās, ko nosaka Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts, šajā regulā ir paredzēts, ka jāņem vērā "pārkāpuma" smagums un ilgums.

127 Interpretējot tiešo atsauci uz uzņēmuma apgrozījumu, Kopienu tiesa ir norādījusi, ka paredzētās maksimālās robežas 10 % apmērā mērķis ir novērst, ka naudas sodi ir nesamērīgi attiecībā uz uzņēmuma lielumu un, tā kā aptuvenu norādi šajā sakarā var sniegt vienīgi kopējais apgrozījums, šis procents [apmērs] ir jāsaprot kā tāds, kas

atsaucas uz kopējo apgrozījumu (iepriekš 49. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 119. punkts). Šādi sniegtā 10 % robežas mērķa definīcija tomēr nav nošķirama no iepriekšējā punktā atgādinātā Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta teksta un piemērojamības, un šis mērķis nevar būt pamatā iepriekš minētā panta interpretācijai, kas ir pretrunā tā redakcijai, kā to norāda prasītāja.

128 Sava iebilduma pamatojumam prasītāja arī atsaucas uz Komisijas 2001. gada 21. novembra Lēmumu 2003/2/EK par [EKL] 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/E-1/37.512 — Vitamīni) (OV 2003, L 6, 1. lpp.), kurā Komisija uzskatīja, ka abi uzņēmumi bija izdarījuši astoņus EKL 81. panta pārkāpumus, un līdz ar to tiem uzlika astoņus naudas sodus. Šajā sakarā ir jānorāda, ka šī astoņu naudas sodu summa nepārsniedza maksimālo robežu 10 % apmērā un ka prasītājas novērojums, ka uzlikto naudas sodu summa katram uzņēmumam bija mazāka par 10 % no kopējā šī uzņēmuma apgrozījuma, nevar pierādīt, ka Komisija šajā lietā ir pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu.

129 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisija būtībā ir nepareizi izmantojusi pilnvaras. Komisija esot vēlējusies izvairīties no maksimālās robežas 10 % apmērā ievērošanas, atsevišķi trijos atsevišķos lēmumos sodot viena laika posma rīcību, kas ir pretēja konkurences tiesībām.

130 Tiesas sēdē iztaujāta par to, kāda tieši ir šī apgalvojuma piemērojamība, prasītāja norādīja, ka tā negrasās apgalvot, ka aizliegtās vienošanās, kas tiek apskatītas Grafīta elektrodu un Speciālo grafītu lietās, un šī, kas bija pamatā Lēmuma pieņemšanai, faktiski ir viens un tas pats pārkāpums.

131 Šajā stadijā būtiski ir uzsvērt, ka Komisija drīkstēja uzlikt prasītājai četrus atšķirīgus naudas sodus, no kuriem katrs nav lielāks par maksimumu, kas ir noteikts Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā, ar nosacījumu, ka tā ir izdarījusi četrus atšķirīgus EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumus, atgādinot, ka Speciālo grafītu lietā Komisija uzsāka tikai vienu procedūru, kurā tika pieņemts viens vienīgs lēmums par divu atsevišķu pārkāpumu esamību, no kuriem viens skāra speciālo grafītu tirgu un otrs — speciālā ekstrudētā grafīta tirgu, uzliekot prasītājai divus atšķirīgus naudas sodus.

132 Šajos apstākļos prasītājas argumentiem par iespējamo "prettiesisko [Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētā maksimuma] apiešanu" nav nozīmes. Kā pareizi norādīja Komisija, iepriekš minētā maksimuma piemērošanā nav nozīmes tam, ka atšķirīgie konkurences tiesību pārkāpumi tiek sodīti vienas vienīgas procedūras laikā vai dažādās procedūrās, kas ir nošķirtas laikā, jo maksimālā robeža 10 % apmērā tiek piemērota katram EKL 81. panta pārkāpumam.

133 Prasītājas vispārīgiem apsvērumiem par to, ka Komisijas attieksmei šajā lietā bija demoralizējoša ietekme uz uzņēmumu, kurš tika nostādīts tādā situācijā, ka tas vairs nevarēja stabilizēt savas finanses un tika pakļauts konstantai publiskai apsūdzībai, kas ir papildu kaitējuma avots, jo tiek radīts kaitējums reputācijas apdraudējuma formā, arī nav nekādas nozīmes attiecībā uz pierādījumiem izvirzāmām prasībām attiecībā uz Komisijas izdarītā Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pārkāpumu vai pilnvaru nepareizu izmantošanu.

134 Visbeidzot jānorāda, ka Komisija samazināja prasītājas naudas soda summu par 33 %, ņemot vērā tās lielās finansiālās grūtības un to, ka tai nesen Grafīta elektrodu lietā un Speciālo grafītu lietā tika uzlikti lieli naudas sodi par tās dalību slepenās darbībās, kuras notika vienlaikus.

Par iespējami diskriminējošo maksimālās robežas 10 % apmērā no apgrozījuma piemērošanu par labu *Hoffmann*

135 Jānorāda, ka prasītāja neapgalvo, ka tā būtu bijusi tādā pašā situācijā kā *Hoffmann*, bet gan, ka Komisija pretlikumīgi piemēroja maksimālo robežu 10 % apmērā par labu *Hoffmann*, ņemot vērā kļūdainu kopējo apgrozījumu. Tā izklāsta, ka *Schunk* nopirka *Hoffmann* 1999. gada 28. oktobrī un ka naudas soda pamatsumma, kas ir noteikta šiem diviem uzņēmumiem (EUR 53,1 miljons), bija mazāka par 10 % no to abu kopējā apgrozījuma 2002. gadā (EUR 624,4 miljoni), šādai situācijai aizliedzot jebkādu naudas soda pamatsummas samazināšanu, piemērojot maksimālo robežu 10 % apmērā.

136 Tā kā prasītāja atsaucas uz pretlikumīgu naudas soda summas samazināšanu, ko ir ieguvis *Hoffmann*, un pat pieņemot, ka Komisija būtu šim uzņēmumam samazinājumu piešķīrusi nepamatoti, kļūdaini piemērojot maksimālo robežu 10 % apmērā, ir jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanai, ko apgalvo prasītāja, ir jābūt saskaņotai ar tiesiskuma principa ievērošanu, saskaņā ar kuru neviens savā labā nevar atsaukties uz pārkāpumu, kurš ir izdarīts cita labā (iepriekš 119. punktā minētais spriedums lietā *Williams*/Revīzijas palāta, 14. punkts; iepriekš 49. punktā minētais 1998. gada 14. maija spriedums lietā *SCA Holding*/Komisija, 160. punkts, un iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 367. punkts).

137 Pakārtoti jāatgādina, ka Komisijai, lai piemērotu maksimālo robežu 10 % apmērā, ir jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma, proti, uzņēmuma, kurš ir iesaistīts pārkāpumā un kurš tādēļ ir atzīts par vainīgu, un kuram ir paziņots lēmums par naudas soda uzlikšanu, apgrozījums (Pirmās instances tiesas 2006. gada 4. jūlija spriedums lietā T-304/02 *Hoek Loos*/Komisija, Krājums, II-1887. lpp., 116. punkts).

138 Šajā lietā nav strīda par to, ka Komisija ir uzskatījusi, ka *Hoffmann* pārkāpa EKL 81. pantu, neatkarīgi un uz savu atbildību piedaloties aizliegtās vienošanās ietvaros no 1994. gada septembra līdz 1999. gada oktobrim, proti, pirms tam, kad to nopirka *Schunk*. Turklāt pēc šī pirkuma *Hoffmann* palika atsevišķa juridiska persona, kā arī saglabāja savas darbības un pietiekamus aktīvus, pat ja to tagad pārvalda *Schunk* (Lēmuma 256. apsvērums). Tātad Komisija pareizi uzskatīja, ka pašam *Hoffmann* ir jātiek sauktam pie atbildības par tā izdarīto pārkāpumu — pirms to nopirka *Schunk*, un tā pareizi pamatojās tikai uz *Hoffmann* apgrozījumu, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā minēto maksimālo robežu 10 % apmērā no apgrozījuma.

139 No tā izriet, ka iebildumi par kļūdainu vai diskriminējošu piemērošanu un "pretlikumīgu [maksimālās robežas 10 % apmērā no apgrozījuma, kas ir minēta Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā,] apiešanu", ir jānoraida.

Par nokavējuma procentiem

140 Prasītāja uzsver, ka pēc Lēmuma paziņošanas un pēc trīs mēnešu termiņa beigām nesamaksātais naudas sods automātiski rada pamatu nokavējuma procentiem ar likmi 5,5 %, kas ir Eiropas Centrālās bankas (ECB) noteiktā procentu likme tās galvenajām refinansēšanas operācijām, kas attiecīgajā datumā bija 2 %, kurai pieskaitīti 3,5 %, šo 5,5 % likmi samazinot līdz 3,5 % gadījumā, ja tiek celta prasība, iesniedzot bankas garantiju.

141 Tā uzskata, ka Komisija Lēmumā nemaz nav pamatojusi šo ļoti augsto un patvaļīgo procentu likmi. Turklāt runa ir par aizliedzošu procentu likmi, kas bez tiesiska pamata

darbotos kā papildu sods par tiesiskās aizsardzības līdzekļa izmantošanu un kas pārkāptu "vispārējo Kopienu tiesību principu, saskaņā ar kuru jebkurai personai ir tiesības uz efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem un tiesiskās aizsardzības izmantošana tai nevar radīt zaudējumus".

142 Jānorāda, ka *SGL* jau ir norādījusi līdzīgu iebildumu tiesvedību ietvaros, kurās tika pieņemts iepriekš 62. punktā minētais spriedums lietā *Tokai I*, un iepriekš 52. punktā minētais spriedums lietā *Tokai II*, kuros Pirmās instances tiesa noraidīja šo iebildumu, šo risinājumu Tiesai apstiprinot apelācijas tiesvedībās ar 2006. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-308/04 P *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, I-5977. lpp., 113.–118. punkts, un 2007. gada 10. maija spriedumu lietā C-328/05 P *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, I-3921. lpp., 109.–115. punkts.

143 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai (Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedums lietā 107/82 *AEG*/Komisija, *Recueil*, 3151. lpp., 141.–143. punkts; Pirmās instances tiesas 1995. gada 14. jūlija spriedums lietā T-275/94 *CB*/Komisija, *Recueil*, II-2169. lpp., 46.–49. punkts, un iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 395. un 396. punkts) Komisijas pilnvaras atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam ietver tiesības noteikt naudas soda samaksas datumu un nokavējuma procentus, noteikt šo procentu likmi un nolemt sava lēmuma izpildes kārtību, vajadzības gadījumā pieprasot bankas garantijas iesniegšanu par uzlikto naudas sodu pamatsummām un procentiem. Ja šādu pilnvaru tai nebūtu, tad uzņēmumu priekšrocības, ko tie varētu gūt no naudas sodu novēlotas samaksāšanas, varētu vājināt Komisijas, pildot savu pienākumu kontrolēt konkurences tiesību normu piemērošanu, uzliktās sankcijas. Tādējādi nokavējuma procentu piemērošanu var pamatot ar to, ka ir jānovērš līguma lietderīgās ietekmes zaudējums uzņēmumu vienpusēji ieviestās prakses dēļ, kad tie kavējas maksāt tiem uzliktos naudas sodus, un ka ir jānovērš šo uzņēmumu nonākšana labvēlīgākā situācijā, nekā ir tie uzņēmumi, kas veic tiem uzliktā naudas soda maksājumus noteiktajā termiņā (iepriekš 62. punktā minētais spriedums lietā *Tokai I*, 475. punkts).

144 Šajā aspektā Komisijai judikatūrā ir atzītas tiesības noteikt nokavējuma procentus ar tirgus likmi, kurai pieskaitīti 3,5 procenta punkti (iepriekš 143. punktā minētais Pirmās instances tiesas spriedums lietā *CB*/Komisija, 54. punkts; 1996. gada 8. oktobra spriedums apvienotajās lietās no T-24/93 līdz T-26/93 un T-28/93 *Compagnie maritime belge transports* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1201. lpp., 250. punkts, un iepriekš 43. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998*/Komisija, 397. punkts), un bankas garantijas iesniegšanas gadījumā — ar tirgus likmi, kurai pieskaitīti 1,5 procenta punkti (iepriekš 143. punktā minētais spriedums lietā *CB*/Komisija, 54. punkts).

145 No tā laika šiem risinājumiem ir tekstuāls pamats, jo tie tika izmantoti Komisijas 2002. gada 23. decembra Regulā (EK, *Euratom*) Nr. 2342/2002, ar ko paredz īstenošanas kārtību Padomes Regulai (EK, *Euratom*) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV L 357, 1. lpp.), un, precīzāk, šīs regulas 86. pantā, kura likumīgumu prasītāja neapstrīd. Šī regula atbilstoši tās 273. pantam stājās spēkā 2003. gada 1. janvārī.

146 Jānorāda, ka Pirmās instances tiesa judikatūrā ir pieļāvusi nokavējuma procentus 7,5 %, 13,25 % un 13,75 % apmērā, precizējot, ka Komisijai ir atļauts par atskaites punktu izmantot augstāku likmi, nekā tiek piedāvāta vidusmēra aizņēmējam un piemērota tirgū, cik tas ir vajadzīgs novilcinošas rīcības novēršanai (skat. iepriekš 62. punktā minēto spriedumu lietā *Tokai I*, 476. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajos apstākļos izskatāmajā lietā piemērotā procentu likme 5,5 % un 3,5 % apmērā nav uzskatāma par nesamērīgu attiecībā uz iepriekš minēto leģitīmo mērķi.

147 Prasītājas argumenti par iespējamo vispārējā Kopienu tiesību principa, saskaņā ar kuru "jebkurai personai ir tiesības uz efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem un tiesiskās aizsardzības izmantošana tai nevar radīt zaudējumus", pārkāpumu pēc būtības ietver pieprasījumu uzņēmumam, kuram ir uzlikts naudas sods, radīt iespēju celt prasību,

neriskējot ar to, kādas būs sekas šādas prasības noraidīšanas gadījumā, un galu galā ar tiem tiek noniecināts nokavējuma procentu noteikšanas *ratio legis*, proti, novērst ļaunprātīgi celtas prasības.

148 Katrā ziņā prasītāja nepierāda, ka, nosakot procentu likmi 5,5 % un 3,5 % apmērā, Komisija ir pārkāpusi tiesības uz efektīvu tiesas aizsardzību, kas ir Kopienu tiesību pamatprincips. Starp citu, jāatzīst, ka Komisijas noteiktās procentu likmes tās lēmumos Grafīta elektrodu un Speciālo elektrodu lietās, kā arī šajā lietā, acīmredzami nav atturējušas prasītāju no prasības celšanas Kopienu tiesā.

149 Turklāt prasītājas apsvērumi par tiesvedības ilguma ietekmi, kas ir šāda veida procedūrai raksturīga nedroša informācija, nevar atspēkot iepriekš minēto secinājumu. Tāpat ir jānorāda, ka, lai novērstu tiesvedības nenoteiktā ilguma ietekmi uz nokavējuma procentu apmēru, uzņēmumam ir iespēja lūgt apturēt Komisijas lēmuma, ar ko tam tiek uzlikts naudas sods vai likts iesniegt bankas garantiju, kas ļautu samazināt procentu likmi no 5,5 līdz 3,5 %, izpildi.

150 Turklāt prasītāja atsaucas uz Komisijas praksi atlīdzināt ar procentiem, kas ir lielāki par 0,1 % nekā minimālā ECB noteiktā procentu likme tās refinansēšanas operācijām, uzņēmumu samaksātos maksājumus, lai tos ieskaitītu naudas soda samaksai, kas ļauj neitralizēt iepriekšējā punktā minēto risku.

151 Prasītāja uzskata, ka šī prakse pierāda, ka pat, pēc pašas Komisijas domām, nelieli procenti varētu būt pietiekami, lai novērstu ļaunprātīgas prasības celšanu, jo pretējā gadījumā nekādi procenti netiks samaksāti, un ka līdz ar to šajā lietā pieprasīto procentu summa katrā ziņā ir nepamatota, vismaz nepamatota tiktāl, ciktāl procentu apmērs pārsniedz Komisijas jau samaksāto procentu apmēru.

152 Atlīdzinot ar procentiem, kas pārsniedz 0,1 % no minimālās ECB noteiktās procentu likmes tās galvenajām refinansēšanas operācijām, uzņēmumu iepriekš samaksātos naudas sodus, Komisija piešķir attiecīgajam uzņēmumam tādas priekšrocības, kas neizriet ne no Līguma noteikumiem, ne no Regulas Nr. 17, ne no Regulas Nr. 2342/2002 (šajā sakarā skat. iepriekš 143. punktā minēto spriedumu lietā *CB*/Komisija, 82. punkts) un ar ko nevar pārliecinoši pamatot prasītājas iebildumu. Komisijas piemērotās procentu likmes naudas sodiem, par kuriem vēlāk izrādās, ka tie galu galā ir samaksāti kļūdas dēļ, mērķis ir pilnīgi citāds, nekā ir nokavējuma procenti: pirmās procentu likmes mērķis ir novērst nepamatotu Kopienu iedzīvošanos uz uzņēmuma, kura prasība atcelt tam uzlikto naudas sodu ir tikusi apmierināta, rēķina, bet otrās nodokļu likmes mērķis ir novērst naudas soda samaksas ļaunprātīgus kavējumus (iepriekš 52. punktā minētais spriedums lietā *Tokai II*, 414. punkts).

153 Visbeidzot, ir jānorāda, ka kopēja Lēmuma 2. punkta un 2003. gada 11. decembra vēstules, ar kuru Komisija paziņoja prasītājai par Lēmumu, apskate parāda, ka nokavējuma procentu noteikšanas veids tajā tika skaidri precizēts un ka tādējādi Komisija izpildīja EKL 253. pantā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu.

154 No tā izriet, ka iebildums par Lēmumā paredzēto procenta likmi, kas atgādināts šī sprieduma 141. punktā, ir jānoraida.

155 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasība ir pilnībā jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

156 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai šis spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *SGL Carbon AG* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Vilaras Prek Ciucă

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2008. gada 8. oktobrī.

Sekretārs Priekšsēdētājs

E. Coulon M. Vilaras

Satura rādītājs

Prāvas rašanās fakti . . . . . II - 2520

Process un lietas dalībnieku prasījumi . . . . . II - 2526

Juridiskais pamatojums . . . . . II - 2528

Par naudas soda pamatsummas noteikšanu . . . . . II - 2528

Par pārkāpuma smagumu . . . . . II - 2528

– Par pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu . . . . . II - 2528

– Par Komisijas pieņemto lēmumu praksi . . . . . II - 2532

– Par aizliegtās vienošanās dalībnieku iedalīšanu kategorijās . . . . . II - 2537

Par pārkāpuma ilgumu . . . . . II - 2549

Par Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētā maksimālā naudas soda robežu . . II - 2554

Par maksimālās robežas 10 % apmērā no apgrozījuma pasaulē nepiemērošanu attiecībā uz prasītāju . . . . . II - 2554

Par iespējami diskriminējošo maksimālās robežas 10 % apmērā no apgrozījuma piemērošanu par labu *Hoffmann* . . . . . II - 2558

Par nokavējuma procentiem . . . . . II - 2559

Par tiesāšanās izdevumiem . . . . . II - 2564